

LISA 2. VALGA MAAKONNA ARENGUSTRATEEGIA SEOSSED TEISTE ARENGUDOKUMENTIDEGA

Valga maakonna arengustrateegia koostamisel on üldiste tegevussuundade kujundamisel lähtutud kehtivatest riigi valdkonnapõhistest strateegiadokumentidest. Samuti toetab arengustrateegia Valga maakonnaplaneeringus ja maakonna kohalike omavalitsuste arengukavades püstitatud eesmärkide täitmist.

Arengustrateegia seoseid teiste arengudokumentidega on käsitletud kas visiooni või peamiste arengueesmärkide tasandil.

Maakondlikud arengudokumendid

1. Valga maakonnaplaneering 2030+

Valga maakonna arengustrateegia tugineb kehtival maakonna ruumilise arengu visioonil: *Valgamaa on ajaloolist jätkuvust ja looduslähedust väärtustava ruumistruktuuriga maakond, kus selgelt eristuvad traditsioonilised külamaastikud, vähese asustusega loodusmaastikud ning kompaktsena hoitud suuremad asulad ja linnad, mis ühtlasi koondavad mahukamat ettevõtlust ja tootmistegevust. Elanike igapäevaelu toimimine tugineb innovatiivsete ja paindlike lahenduste rakendamisel ning mugavatel ühendustel oluliste keskuslinnadega Valgamaal ja naabermaakondades, mis kokkuvõttes tagavad kvaliteetse elukeskkonna erinevates Valgamaa piirkondades.*

- *Valgamaa asub Eestis, kuid „on ühte jalga pidi Lätis“:*
- *Elanikkonna ja teenuste ruumiline paiknemine, samuti ettevõtlusaktiivsus on seotud maakonna keskuslinnade Valga, Tõrva ja Otepää ning teedevõrguga.*
- *Maapiirkondade edasist arengut nähakse tuginemas keskkonnasõbralikule arengule, kus traditsioonilistele põllu- ja metsamajanduse suundadele lisandub senisest tugevamalt (loodus)turism. Perspektiivis võiks Valgamaa majandus olla ka teadmispõhisem ning senine majandustegevus täieneda loome- ja hõbemajanduse ning taastuvenergeetika võrra.*
- *Logistilise potentsiaali rakendumist ja piiriülese koostöö sujumist mõjutavad nii Eesti kui Läti riigitasandi prioriteedid ja kokkulepped, samuti kaubavoogude liikumist mõjutav rahvusvaheline poliitika.*

Haldusreformi järgselt moodustus kolm omavalitsusüksust, mille keskused on samad, mis kehtivas maakonnaplaneeringus- Valga, Tõrva, Otepää. Kohalike omavalitsuste poolt algatatud üldplaneeringute protsessi käigus tehakse uuest olukorrast lähtuvad muudatusettepanekud ka maakonnaplaneeringusse.

Arengustrateegia toetab maakonnaplaneeringu tegevuskava elluviimist nende tegevuste osas, mis pole eelneval perioodil realiseerunud.

2. Valga maakonna kohalike omavalitsuste arengukavad

Valga maakonna arengustrateegia protsess käivitati samaaegselt maakonna kohalike omavalitsuste arengukavade koostamine, mille käigus lepidi kokku maakondlik ühisosa maakonnastrateegia visiooni, strateegiliste eesmärkide, valdkondlike eesmärkide, tegevussuundade ja tegevuste täitmisel ja vastupidi. Maakonna arengustrateegia toetab kohalike omavalitsuste visioonide saavutamist ja kokkulepidud ühistevõtte ja investeeringute elluviimist.

3. Valgamaa tervise ja heaoluprofiil.

Terviseprofiil kaardistab maakonna elanike tervise ja seda mõjutavate tegurid. Terviseprofiil annab hea ülevaate paikkonna inimeste terviseseisundist ja seda mõjutavatest teguritest. Profiili koostas MTÜ Supervisiooni ja Teraapia Keskus, Ülla Visnapuu ja Marika Saard, dokument kinnitatakse 2019 aasta alguses Valgamaa Omavalitsuste Liidu üldkoosolekul.

Maakonnaülesed arengudokumendid

4. Kagu-Eesti tegevuskava 2015-2020

Kagu-Eesti visioon aastaks 2020 on:

Kagu-Eesti on eripärast kultuuri ja loodust väärtustav ja väärtindav atraktiivne elu- ja töökeskkond, mida iseloomustab tugev konkurentsivõimeline majandustegevus. Kagu-Eesti paistab väljapoole ühtse ja tugeva omanäolise regioonina ja on igas mõttes (majanduslikult, kultuuriliselt, julgeolekuliselt) oluline osa Eesti riigist kui tervikust. See on turistidele tuntud ja hea mainega turismisihtkoht, mis pakub meeldejäätavat reisielamust ning kust on soovi korral mugav reisida teistesse naaberpiirkondadesse. Kagu-Eesti üks eripära on piiriregiooniks olemine, sealhulgas Euroopa Liidu välispiiril. Iga inimene tunneb siin end vajaliku ja väärtuslikuna. Ettevõtlus on tulus ja töökohad hästi tasustatud. Piirkonnas on võimalik omandada kvaliteetsed ja mitmekesised gümnaasiumi- ja kutseharidust. Rahvaarvu vähenemine on võrreldes prognoosidega pidurdunud ning elanike sisse- ja väljarände saldo on tasakaalus või positiivne.

Valga maakonna arengustrateegia protsessis on toimunud koostöökoosolekud Kagu-Eesti maakondade arenguorganisatsioonide, avaliku sektori esindajate ning arvamuslimbrite ja riigiesindajatega. Analüüsitud on kehtiva Kagu-Eesti arengukava täitmist (seirearuanne). Kokkuleppeliselt on loobutud mõttest laiendada tunnuslause "Rohelisem elu" kasutamist Põlvamaalt kogu Kagu-Eestile.

Protsessi käigus on riik leidnud võimaluse käivitada seni kehtinud Kagu-Eesti tegevuskava jätkuks riikliku Kagu-Eesti toetusprogrammi. Meetme lähteseisukohad on kolme maakonna vahel läbi arutatud ja need kajastuvad Valga maakonna arengustrateegias.

5. Valgamaa Partnerluskogu strateegia 2015-2020

[https://valgaleader.ee/images/pildid/Valgamaa Partnerluskogu strateegia 2015 2020 kin nitatud 15 10 2018.pdf](https://valgaleader.ee/images/pildid/Valgamaa_Partnerluskogu_strateegia_2015_2020_kin_nitatud_15_10_2018.pdf)

Valgamaa Partnerluskogu strateegia visioon: Tegevuspiirkond on tasakaalustatud ja säästliku arenguga piirkond, kus on elujõulised kogukonnad ja hästitoimiv elukeskkond. Piirkonnas on arenenud mitmekesine väikeettevõtlus, mis pakub hüvesid nii elanikele kui ka turistidele. Aastal 2020 on tegevuspiirkond mainekas elu-, külastus- ja ettevõtluspiirkond.

Valgamaa Partnerluskogu tegevuspiirkonda kuuluvad: Otepää vald, Valga vald (v.a Valga linn asustusüksusena), Soontaga küla Tõrva vallast, Elva valla külad (Hellenurme ja Palupera ning Aakre kandi külad). Partnerluskogu on Leaderi tegevusgrupp, kus otsuseid tehakse erinevate sektorite koostöös kaasates piirkonna elanikke ning organisatsioone.

6. Mulgimaa pärimuskultuuri programm 2018-2021

Programmi üldeesmärgiks on väärtustada ja taaselustada Mulgimaale omast elulaadi, tavasid ja kombeid, oskusi ning keelelist eripära, mis on erinevatele inimrühmadele nende igapäevaelu ja identiteedi osana omased ja olulised.

Programmi abil soovitakse kaasa aidata vaimse kultuuripärandi väärtustamisele ja säilimisele ning püsimisele elavas kasutuses. Oluline on noorte sidumine esivanemate keele ja kultuuripärandiga ning kohalikus kultuuris osalejate ringi laiendamine, aga ka sellele kaasa aitavate tegevuste toetamine väljaspool Mulgimaad.

Valgamaa arengustrateegia on programmiga kooskõlas ja toetab mulgi kultuuripärandi säilitamisega seotud tegevusi.

Riiklikud arengudokumendid

7. Riigi eelarvestrateegia aastateks 2019–2022

Strateegia peaesmärk on edendada majanduskasvu, suurendada rahvaarvu, tugevdada julgeolekut ning suurendada ühiskonna heaolu ja sidusust.

*Käivitatakse Ida-Viru ja **Kagu-Eesti programmid**, kogumalus vastavalt 19,8 mln eurot ja 3,2 mln eurot aastani 2022.*

Valgamaa arengustrateegia on riigi eelarvestrateegiaga kooskõlas ja kajastab Kagu-Eestis kokkulepitud tegevusi programmi elluviimisel.

8. Üleriigiline planeering 2030+

Üleriigilise planeeringu kaheks esimeseks põhisuunaks on:

1. Tasakaalustatud ja kestlik asustuse areng, sh:

- olemasolevale asustusstruktuurile toetava mitmekesise ja valikuvõimalusi pakkuva elu- ja majanduskeskkonna kujundamine;*
- töökohtade, haridusasutuste ja mitmesuguste teenuste kättesaadavuse tagamine toimepiirkondade sisese ja omavahelise sidustamise kaudu.*

2. Head ja mugavad liikumisvõimalused:

- teenuste, haridusasutuste ja töökohtade kättesaadavuse tagab toimepiirkondade sisene ja omavaheline sidustamine kestlike transpordiliikide abil;*
- tagatud on kiire, piisava sagedusega ja mugav ühendus välismaailmaga;*
- erinevaid transpordiliike kasutatakse tasakaalustatult, arvestades piirkondlike eripäradega.*

Valgamaa arengustrateegia on üleriigilise planeeringuga kooskõlas ja panustab mitmekesise elu- ja majanduskeskkonna kujundamisse.

Eesmärgiks on, et Valga maakonnas on elukondlikud teenused lihtsalt ja mugavalt kõigile kättesaadavad, toimib ühistransport ning arendatakse rongiliiklust ja kergliiklusteede võrgustikku. Interneti piisava kiirusega kättesaadavus on tagatud kodudes ja ettevõtetes.

9. Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“

Eesti säästva arengu eesmärgid: 1. Eesti kultuuriruumi elujõulisus; 2. Inimese heaolu kasv;

3. Sotsiaalselt sidus ühiskond; 4. Ökoloogiline tasakaal.

Strateegia eesmärk on ühendada ülemaailmsest konkurentsist tulenevad edukuse nõuded säästva arengu põhimõtete ja Eesti traditsiooniliste väärtuste säilitamisega.

Valgamaa arengustrateegias arvestatakse kolme kohaliku omavalitsuse kultuuriruumi eripära ning rakendatakse meetmeid kultuuripärandi säilimiseks ning arendamiseks ning kogukondliku tegevuse toetamiseks pärandkultuuri säilitamisel.

10. Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030

Keskkonnastrateegia tugineb riiklikul strateegial Säästev Eesti 21.

Visiooni kohaselt:

Eestis valitseb valdavalt keskkonnasõbralik tarbimismudel. Riik toetab tõhusalt tehnoloogia-arendust ja teadustegevust ning keskkonnaharidust. Ressursse kasutatakse palju efektiivsemalt, seda soodustab loodussõbralike tehnoloogiate kasutamine. Tootmise energia- ja materjalimahukus on suhteliselt väike ning jäätmeid tekib minimaalselt. Eelistatud on kohalikud tooted ning kohalike taastuvate ressursside kasutamine. Toorme transiit läbi Eesti vastab geopoliitilistele arengutele – nii Eesti oma kui ka sissetoodud toormele antakse siin lisaväärtus. Põllumajanduses domineerib mahepõllumundus ja taluturism, moes on ka hobitalundus.

Nii looduse kui ka inimese vajadusi arvestades on kogu riigi territooriumil hästi planeeritud asustus, mis on liidetud hästi toimivaks võrgustikuks uusimal tehnoloogial põhineva ühistranspordi abil.

Elukeskkond on avar ja ilus ning mitte ülearu korrastatud ruum. Inimene tajub, et eluks on vajalik puhas keskkond, et loodusel on elu kvaliteedile positiivne mõju. ...Tööde mitmekesisus, sobivate tehnoloogiliste lahenduste ja hästi toimiva ühistranspordi olemasolu annab paljudele võimaluse valida, kas töötada kodus või tööandja ruumides. ...Kaugtöö võimaldab valida elukoha maapiirkonda, kuid leidub küllalt palju inimesi, kes eelistavad linnade tehiskeskkonda.

Loodusmaastikud ja traditsioonilised kultuurmaastikud on säilinud, tehiskeskkond ei domineeri roheline elukeskkonna üle, säilinud on ka puutumatu loodusega kaitsealad. Hooldetakse loodusmaastike ja elustiku liikide elupaikade säilimise eest. Kaitsealad on säilinud. Inimesed on teadlikud vajadusest toimida nii, et keskkond säiliks puhtana ja ohutuna.

Harrastatakse tervislikku eluviisi. Hajutatud asustus soodustab elu kvaliteedi paranemist, elukeskkonna planeerimisel võetakse arvesse tervislikkuse aspekt.

Aastal 2030 kasutatakse energia tootmiseks paralleelselt mitmesuguseid tooraineid, mis on lähedalt kättesaadavad, ja uusi keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid.

Valgamaa arengustrateegia toetab Eesti keskkonnastrateegias püstitatud eesmärkide täitmist.

11. Eesti regionaalarengu strateegia 2014- 2020

Regionaalarengu strateegias sõnastatud visioon 2030+ :

Oma eripäradele tuginedes panustab iga piirkond Eesti kui terviku konkurentsivõime kasvule, saades omakorda osa sellega kaasnevatest hüvedest. Inimestel on igas toimepiirkonnas kättesaadavad head töökohad, kvaliteetsed teenused ning mitmekülgseid tegevusi võimaldavad meeldiv elukeskkond.

Visioon eeldab liikumist soovitud arenguseisundi suunas, kus on loodud eeldused kõigi toimepiirkondade kestlikuks arenguks ning elamisväärseks ja turvaliseks eluks. Eesti areng tervikuna on eri piirkondade spetsiifiliste arengueelduste oskusliku ärakasutamise kaudu regionaalselt rohkem tasakaalustumas. Väljaränne toimepiirkondade keskustest ja hõredalt asustatud maapiirkondadest on vähenenud ning vastupidise suunaga (tagasi)ränne on seda enam tasakaalustumas. Eesti elanikel on elukohast sõltumata elamisväärne elukeskkond, ligipääs sobivatele töökohtadele, teenustele ja vaba aja tegevustele. Üksikute võimaluste või arengueelduste puudumist mõnes piirkonnas on tasakaalustatud muude eeliste väljaarendamisega. Piirkonnad, nende elanikud, institutsioonid ja ettevõtted on riigisisiselt ja rahvusvaheliselt enam võrgustunud. Eesti majandusarengut on soodustanud piiriüleste

tööjõuareaalide väljakujunemine ja aktiivne piiriülene koostöö. Ettevõtted ja kodanikuühendused on võimekad partnerid avalikule sektorile piirkondliku arengu suunamisel.

Valgamaa arengustrateegia arvestab maakonna kolme omavalitsusüksuse eripära. Maakond on kolme eriilmelise ja oma tugevustele toetuva valla koostööpiirkond, mis toetab atraktiivse töö- ja elukeskkonna loomise, ettevõtlikkuse tõstmise ning elanikkonna heaolu paranemise võimalusi. Valga maakonna arengustrateegia on seotud ja toetab Eesti regionaalarengu strateegiaga (ERAS 2020) seatud riigi terviklike regionaalarengu eesmärkide ja sihtide elluviimist, aga samas võtab suuna ka tegevustele, mis teadvustaksid riigi tasandil Valga maakonna eripära arvestamist (majanduskasvu toetavad maksuerisused, Valga-Valka piiriülene koostöö ning ühiste teenuste käivitamine jms). Maakonna strateegia toetab kvaliteetsete teenuste osutamise vajadust, aga tegevusena teeb ettepaneku riigile töötada välja avalike teenuste miinimumnõuded erinevate tasandite keskustes.

12. Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“

Valgamaa arengustrateegia eesmärgid ja tegevused arvestavad ja lähtuvad “Eesti 2020” valdkondlikest eesmärkidest.

13. Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020

Eesti ettevõtluse kasvustrateegia visioon:

Eesti innovatsiooni- ja ettevõtluspoliitika on aastaks 2020 oluliselt kasvatanud Eesti elanike heaolu, parandanud Eesti lõimumist rahvusvahelise majandusega ning ettevõtete konkurentsivõimet.

Strateegia kohaselt on Eesti aastaks 2020:

- Lõimunud rahvusvahelisse ärikeskkonda...Eestisse on teretunud äri ajama rahvusvahelised ettevõtted, kelle jaoks on oluline innovatsioonisõbralik keskkond, läbipaistev, usaldusväärne ja kiire asjaajamine, hea infrastruktuur ning ligipääs Skandinaavia, Baltikumi ja Loode-Venemaa turgudele.*
- Spetsialiseerunud, usaldusväärne, kohanemisvõimeline - Eesti ettevõtjate rahvusvahelise edukuse alus on arukas spetsialiseerumine, kiire kohanemisvõime, innovaatilisus, efektiivsus ning usaldusväärsus. Maailm on eksportijate koduturg. IKT lahendused on ettevõtetes laialdaselt kasutusel.*
- Atraktiivne julgetele ja tegusatele ettevõtjatele ning noortele talentidele - Eesti ettevõtjad on muutusi eestvedavad. Ei kardeta katsetada uusi tehnoloogiaid, julgetakse arendada ideid ja ärimudeleid ning olla loovad ja ettevõtlikud. Noortel rahvusvahelistel talentidel on Eestis parimad võimalused karjääri teha ja olla tegelikud otsustajad. Eesti on rahvusvaheliselt tuntud start-up ettevõtte kasvuala.*
- Rahvusvahelise äri ristteel tugevas ELis - Eesti majandus paistab Euroopas endiselt silma dünaamilisuse ning väljapaistvate majandusarengu näitajatega. Põhjapoolsete ELi liikmete jaoks on Eesti transiitsõlm Kesk-Euroopa turgudele ja läänepoolsete ELi liikmete jaoks sild kiirelt arenevale Loode-Venemaale.*
- Toetava ja proaktiivselt arengut juhtiva avaliku sektoriga - Eesti avalik sektor on orienteeritud ettevõtete konkurentsivõime ja rahvusliku rikkuse kasvatamisele. Riik kasutab sotsiaalmajanduslikke väljakutseid ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks. Võtmeväljakutsetele vastamiseks suudetakse koostööd teha poliitikavaldkondade üleselt, kaasates ka valitsusväliseid partnereid.*

14. Transpordi arengukava 2014-2020

Transpordi arengukavas määratletud eesmärk on:

- *Eesti transpordisüsteem võimaldab inimeste ja kaupade liikumist kättesaadaval, mugaval, kiirel, ohutul ja kestval moel.*

Liikuvuse tagamisel ja transpordisüsteemi kujundamisel lähtutakse nende poliitikavaldkondade eesmärkidest, mille saavutamisele transpordisüsteem peab kaasa aitama:

- *transpordisüsteem peab võimaldama ohutut ja keskkonnasäästlikku liikumisvõimalust kõigile inimestele;*
- *liikuvus on oluline regionaalse arengu tagamisel;*
- *liikuvus on oluline majandustegevuse võimaldaja;*
- *eelistatakse väiksema keskkonnamõjuga liikumisviise;*
- *liikumiskiivid peavad olema integreeritud.*

Valgamaa arengustrateegia on kooskõlas transpordi arengukavas sätestatud eesmärgi ning põhimõtetega.

15. Elukestva õppe strateegia 2020 (EÕS)

Visioon 2020: Õppimine on eluviis. Märkame arenguvõimalusi ja otsime nutikaid lahendusi.

Visiooni ja üldeesmärgi teostumiseks on seatud 5 strateegilist eesmärki:

1. *Muutunud õpikäsitus. Iga õppija individuaalset ja sotsiaalset arengut toetav, õpioskusi, loovust ja ettevõtlikkust arendav õpikäsitus on rakendatud kõigil haridustasemetel ja -liikides.*
2. *Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid. Õpetaja/õppejõu ja koolijuhhi töö hindamine ja tasustamine on vastavuses nendele ametikohtadele esitatavate nõuete ja töö tulemuslikkusega.*
3. *Elukestva õppe võimaluste ja töömaailma vajaduste vastavus. Kvaliteetsed, paindlikud ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavad õppimisvõimalused ja karjääriteenused on suurendanud erialase kvalifikatsiooniga inimeste arvu erinevates vanuserühmades ja Eesti eri regioonides.*
4. *Digipööre elukestvas õppes. Õppimisel ja õpetamisel rakendatakse kaasaegset digitehnoloogiat otstarbekamalt ja tulemuslikumalt, paranenud on kogu elanikkonna digioskused ning tagatud on ligipääs uue põlvkonna digitaristule.*
5. *Võrdsed võimalused elukestvaks õppeks ja õppes osaluse kasv. Kõigile on loodud võrdsed võimalused elukestvaks õppeks.*

16. Noortevaldkonna arengukava 2014–2020

Arengukava üldeesmärgiks on:

Noorel on avarad võimalused arenguks ja eneseteostuseks, mis toetab sidusa ja loova ühiskonna kujunemist.

Alaeesmärgid on:

- *Noorel on rohkem valikuid oma loome- ja arengupotentsiaali avamiseks;*
- *Noorel on väiksem risk olla tõrjutud;*
- *Noore osalus otsustes on rohkem toetatud;*

- *Noortevaldkonna toimimine on mõjusam.*

14. Eesti maaelu arengukava 2014–2020

15. Eesti mahepõllumajanduse arengukava aastateks 2014-2020

Arengukava strateegiline eesmärk on mahepõllumajanduse konkurentsivõime parandamine ja kohaliku mahetoidu tarbimise suurendamine.

Valgamaa arengustrateegia toetab Eesti mahepõllumajanduse arengukavaga püstitatud eesmärkide elluviimist (ORGANIC Eesti jt).

16. Eesti kultuuripoliitika põhialused aastani 2020

Eesti kultuuripoliitika põhialused aastani 2020 nimetab riikliku kultuuripoliitika eesmärgi, milleks on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ja luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks ja kultuuris osalemiseks.

Valgamaa arengustrateegia aitab kaasa riikliku kultuuripoliitika eesmärkide saavutamisele.

17. Spordipoliitika põhialused aastani 2030

Eesti spordipoliitika visiooniks ja üleriigiliseks eesmärgiks on, et aastal 2030 vastab eestimaalaste vaimne ja kehaline tasakaal ning heaolu Põhjamaade tasemele ning Eestis on kehalist aktiivsust soodustav elukeskkond koos kaasnevate teenustega, mis toetavad inimeste tervena elatud eluea pikenemist ja eneseteostust ning majanduskasvu.

Valgamaa arengustrateegia toetab Eesti spordipoliitika visiooni ja eesmärki.

18. Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020

Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020 strateegiliseks valdkonna üldeesmärgiks on tervena elatud eluea pikenemine enneaegse suremuse ja haigestumise vähendamise kaudu. Eraldi on arengukavas välja toodud viis temaatilist valdkonda, mis kajastavad sotsiaalse sidususe ja võrdsete võimaluste suurendamist, lastele tervisliku ja turvalise arengu tagamist, tervist toetava keskkonna kujundamist, tervislike eluviiside soodustamist ning tervishoiusüsteemi jätkusuutlikkuse kindlustamist.

Valgamaa arengustrateegia aitab täita rahvastiku tervise arengukava 2009–2020 strateegilise valdkonna üldeesmärki, milleks on tervena elatud eluea pikenemine enneaegse suremuse ja haigestumise vähendamise kaudu.

18. Eesti infoühiskonna arengukava 2020

Arengukava keskmes on riigis info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamist ja nutikate lahenduste loomist võimaldava keskkonna tagamine. Selle raames on üks arengukava alaeesmärk majanduse kasvu, riigi arengut ja elanike heaolu toetava info- ja kommunikatsioonitehnoloogia taristu loomine. Selline taristu on vajalik, et tagada paremini ühiskonna sidusust.

Valgamaa arengustrateegia toetab tegevusi „viimase miili“ rakendamisel ning kiire internetiteenuse arendamisel üle maakonna, s.h. hajaasustusega aladel.

19. Siseturvalisuse arengukava 2015–2020

Arengukava näeb ette baasvõimed ja sellega seotud arendustegevused siseturvalisuse valdkonnas.

20. Heaolu arengukava 2016-2023

Heaolu arengukava elluviimiseks on püstitatud kaks üldeesmärki:

- 1. Tööhõive kõrge tase ning pikk ja kvaliteetne tööelu.*
- 2. Sotsiaalse ebavõrdsuse ja vaesuse vähenemine, sooline võrdsus ning suurem sotsiaalne kaasatus.*

Töö annab inimestele võimaluse eneseteostuseks ja majanduslikuks kindlustatuseks ning on seetõttu üks põhiline sotsiaalmajandusliku arengu eeldus ja hea elukvaliteedi alus.

21. Kodanikuühiskonna arengukava 2015–2020

Kodanikuühiskonna arengukava üldeesmärk on tegutsemisvõimekad kodanikuühendused ning ühiskondlikult aktiivsed elanikud.

Valgamaa arengustrateegia visiooni elluviimisesse on kaasatud kodanikuühendused, organisatsioonid ja ettevõtted, maakonna inimesed. Kodanikuühiskonna arengu toetamine ja kaasamine on maakonna kohalike omavalitsuste arengukavade ja arengustrateegia üheks läbivaks põhimõtteks. Väljakutseks on kodanikuühenduste tegutsemisvõimekuse ja kompetentside tõstmine läbi koolituste.

22. Eesti riiklik turismiarengukava 2014-2020

Turismiarengukava visioon: Aastaks 2020 on Eesti turistidele tuntud ja hea mainega Põhjamaade turismisihtkoht, mis pakub meeldejäätavat reisielamust ning kust on soovi korral mugav reisida teistesse Läänemere piirkonna riikidesse.

Valgamaa arengustrateegia visioon on turismiarengukavaga kooskõlas mainetegevustega.

LISAKS

23. Eesti Haridus- ja teadusstrateegia aastateks 2020–2035 koostamine

Eesmärk on töötada välja realistlik pikaajaline visioon, kuidas arendada Eesti haridussüsteemi ja teadust nii, et see aitaks Eestil olla õnnelike inimeste terve ühiskond, mille tubli hakkamasaamine tugineb kokkulepitud väärtustel, vastutustundlikel kodanikel ja edukal ning rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisel majandusel. Strateegia hõlmab kogu Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala ning selle poliitikavaldkondi. Haridus, kaudsemalt ka teadus on valdkonnad, mis puudutavad absoluutselt iga meie inimest hällist hauani. Seetõttu oleme strateegia koostamisel valinud kaasava lähenemise. See tähendab, et strateegiat aitavad kokku panna Eesti parimad asjatundjad erinevatelt elualadelt: akadeemikud, erinevate valdkondade teadlased, õpetajad, haridusjuhid, õpilaste ja lastevanemate esindajad, ettevõtjad ning muude huvi- ja sidusrühmade esindajad ja paljud teised.

24. OSKA tuleviktrendide analüüsi jälgimine

OSKA analüüsib Eesti tööturul vajaminevat tööjõu- ja oskuste vajadust, kasutades selleks ühtset metoodikat. Kogu majandus on jagatud kahekümne neljaks OSKA valdkonnaks. Igal aastal analüüsitakse ja tehakse ettepanekuid tööturu vajaduste ja koolituspakkumise paremaks ühitamiseks viies-kuues OSKA valdkonnas. Nii saab viie aastaga ring peale kõikidele ametikohtadele kõigil elualadel Eesti ühiskonnas.

OSKA raames koostatakse kord aastas ka ülevaade tööjõuvajaduse muutuste, tööturul toimuvate arengute ja neid mõjutavate trendide kohta lähima 10 aasta vaates.

Valgamaa arengustrateegia arvestab OSKA analüüse ja tööjõuturu tulevikutrende.